

ONTWAPENING – MILIEU – MENSENRECHTEN

**Friends of
the Earth**
Vlaanderen & Brussel

Bulletin

zomer
2011

Friends of the Earth bulletin

Driemaandelijks tijdschrift, jaargang 20, nummer 3, zomer 2011

COVER: Flood for Climate Justice, Kopenhagen, december 2009, uit de 40 jaar Friends of the Earth International photostream. Klimaatrechtvaardigheid en 'planet not profit' motiveren ook vandaag ons verzet tegen ggo's, kernenergie, greenwashing en uitbuiting.

Colofon

Redactie

Lieve De Kinder, David Heller, Famke Vekeman, Andy Vermaut, Willem Van den Panhuysen, Dietrich Muylaert,

Vormgeving

Rein Meyts

Secretariaat

Friends of the Earth, Vlaanderen en Brussel vzw
Maria Hendrikaplein 5-6,
9000 Gent.
Tel +32-9-242 87 52
Fax +32-9-242 87 51
www.moederaarde.be
contact@motherearth.org
Open: ma. t/m vr. 9u-17u

Redactie

Friends of the Earth- redactie:
lieve@motherearth.org

Homepage Bulletin

www.motherearth.org/bulletin

Rekeningnummer

IBAN: BE91 5230 4604 6076
BIC: TRIOBEBB

Copyright

Overname en gebruik van artikels worden aangemoedigd mits bronvermelding.

Druk: Druk in de Weer, milieu-vriendelijke inkt en papier.

Lokale FoE Groepen

FoE Vlaanderen en Brussel

contact in Brussel: Femke Muylaert
femke.muylaert@gmail.com

Les Amis de la Terre - Belgique

contact in Brussel: Paul De Neyer
pauldeneyer@gmail.com

FoE Limburg

Contact: Wim Stevens
limburg@motherearth.org

Klimaat- en Vredesactiegroep Pimpapoentje

Contact: Andy Vermaut
andy.vermaut1@telenet.be

FoE Campagnes/Projecten

Kernontwapening

Contact: David Heller
david.heller@foeeurope.org
GSM: +32 472 34 24 63

Klimaat/Energie

Contact: Famke Vekeman
famke@motherearth.org
GSM: +32 485 36 59 69

Verarmd Uranium

Contact: Ria Verjauw
ria@motherearth.org
GSM: +32 474 75 66 68

Werkgroep Inheemse Volkeren

Contact: Lieve De Kinder
lieve@motherearth.org

VRAK: AKTIE VRedesbelasting

Contact: Dirk Panhuis
vrak@advalvas.be – <http://surf.to/vrak>

Kempisch Forum Voor Atoomstop

Contact: Jan Claes

Young Friends of the Earth

Contact: Natan Hertogen
natanhertogen@yahoo.com

Werkgroep Arbeiders, boeren en consumenten (ABC)

Contact: Rik De Coninck
rikdeconinck@hotmail.com

Werkgroep volksbossen

contact: Andy Vermaut
andy.vermaut1@telenet.be

Lidmaatschap

Je kan al lid worden vanaf 5 per jaar. Je ontvangt dan het maandelijks e-zine, het driemaandelijks bulletin en korting in Lekker Gec en Komkommertijd, twee vegetarische restaurants in Gent. Steunlid ben je vanaf 2,5 per maand. Je krijgt dan bovenop het gewone ledenvoordeel ook 10% korting op FoE koopwaar. Met een permanente opdracht verzekert je onze werking, vereenvoudigt je onze administratie en bespaart we op papier en verzendingskosten. Hiervoor kan je een formulier downloaden op www.motherearth.org. Je kan ook gewoon je lidgeld overschrijven op het rekeningnummer 001-2055174-14 van Friends of the Earth, met als vermelding: lidgeld + naam en voornaam.

Uit de FoE Int. 40 jaar photostream: anti ggo campagne 2002 en 2003

Voorwoord

Beste lezer,

Gedurende ons twintigjarig bestaan heeft Friends of the Earth een sterke traditie opgebouwd van ondersteuning van acties van burgerlijke ongehoorzaamheid in België en elders in de wereld (lees meer op pag. 4).

Op 29 mei maakten een aantal actievoerders van Friends of the Earth in Wetteren deel uit van de diverse en kleurrijke groep van boeren, wetenschappers en bezorgde burgers, die samen met het Field Liberation Movement een actie ondernamen tegen de ggo-veldproef. De groep "Arbeiders, Boeren, Consumenten" die eerder dit jaar aansloot bij Friends of the Earth als een thematische werkgroep, nam deel aan de boerenmarkt, om een positief voorbeeld te tonen van ecologische, lokale en familiale landbouw. Andere Friends of the Earth activisten namen ook deel in de geslaagde poging om op geweldloze wijze de gg-aardappelen van het veld te verwijderen. In het mediadebat dat hierop volgde werd de aandacht sterk gericht op het zogenaamde geweld tijdens de actie. Maar wat we waargenomen hebben op het veld was een geweldloze, vastberaden poging om op het veld te geraken, om de aardappelen te verwijderen, en hiermee aan te geven dat we de gevaren van ggo's voor mens en milieu, onaanvaardbaar achten. Een actie die op voorhand aangekondigd werd, openlijk gebeurde, met als doel de bescherming van mens en milieu, waarbij de actievoerders geen fysiek of verbaal geweld tegen personen gebruikten, is geen vandalisme. In de berichtgeving werd, vooral in het begin, veel minder aandacht gegeven aan het structureel geweld dat aan mensen en de planeet wordt aangedaan, door ggo's in het milieu te brengen. (Lees meer op pag. 6). Toch heeft deze actie het ggo-debat meer dan ooit gestimuleerd. Friends of the Earth drukt haar solidariteit uit met wie geslagen, gearresteerd en ontslagen werd als resultaat van de deelname aan de actie, en ook aan allen die waar ook ter wereld strijden tegen veldproeven met ggo's. We zullen verder bouwen aan een sterke en goed georganiseerde beweging voor milieurechtvaardigheid, een beweging die kan gebruik maken van burgerlijke ongehoorzaamheid als één van de vele manieren om op te komen voor mens en milieu.

De redactie

Friends of the Earth, afdeling Vlaanderen en Brussel, is een pluralistische gewestelijke thematische milieuvereniging. De vereniging benadrukt in het bijzonder de banden tussen milieu en dossiers rond mensenrechten, oorlog en vrede en beklemtoont de noodzaak van internationale samenwerking. De organisatie gebruikt onderzoek, educatie en sensibilisatie, beleidswerk en geweldloze directe actie als hefboomen om haar doelen te verwezenlijken. De vereniging is lid van het Anti-Oorlogsplatform, de Bond Beter Leefmilieu, Ecopower, het Gents Ecologisch Centrum, Netwerk Bewust Verbruiken en het Platform voor Biologische Landbouw. Internationaal is de vereniging lid van Friends of the Earth international en aangesloten bij Abolition 2000 - het internationaal netwerk voor de afschaffing van kernwapens - en het International Peace Bureau. Onze campagne rond uraniumwapens is aangesloten bij de International Coalition to Ban Uranium Weapons. De verantwoordelijkheid voor de artikelen in het bulletin van Friends of the Earth ligt bij de auteurs ervan. Friends of the Earth is een Netwerkproject. Je kan ons steunen door Kerkelaparen, ons projectnummer is: 96/0004. Je kan ons ook steunen via Dynamosparen. Indien je geïnteresseerd bent om ons op deze wijze te steunen aarzel dan niet om contact op te nemen met het FoE secretariaat of met Triodos bank (Tel. 02/548 28 29).

Kernenergie, nee bedankt

David Heller

Op 24 april organiseerde Friends of the Earth, samen met vele andere milieuorganisaties en sociale bewegingen, waaronder Climaxi, een betoging met 2000 mensen door de straten van Brussel. Deze betoging vond plaats 6 weken na de kernramp in Fukushima en 25 jaar na de Tsjernobylramp. 25 jaar geleden leek de kernramp in Tsjernobyl het einde te betekenen van de nucleaire industrie. Wereldwijd werden plannen ingetrokken voor nieuwe reactoren. Ook in België werd de noodzaak van kernenergie in de energiemix in vraag gesteld.

Maar de kernindustrie en haar bondgenoten in de regering hebben de laatste jaren enorm gepusht om kernenergie voor te stellen als een oplossing voor de problemen van klimaatverandering, energiezekerheid en afhankelijkheid van geïmporteerde, fossiele brandstoffen. Maar kernenergie brengt hier geen oplossing en maakt deel uit van het probleem van overconsumptie van enkelen uit de geïndustrialiseerde landen in het noorden met een impact op de meerderheid van de mensen in het zuiden.

Fukushima en Tsjernobyl zijn sociale en milieurampen. Maar zelfs vóór het smelten van een reactorkern wordt de prijs van kernenergie betaald door de inheemse volkeren van wie het land gestolen werd voor uraniumontginning; door de arbeiders in de mijnen die besmet geraken en wier kinderen geboortefwijkingen hebben, door de komende generaties die voor eeuwen opgezadeld worden met de erfenis van kernafval, en door consumenten die de winsten van Electrabel en GDF Suez voeden.

De oplossing ligt zeker niet in nieuwe bronnen van fossiele brandstoffen zoals schaliegas, of in pogingen van de kernindustrie om lessen te trekken uit Fukushima via een reeks stresstests. We hebben een volledige verandering nodig in de manier waarop we consumeren en energie gebruiken. We moeten erkennen dat het recht op energie een mensenrecht is en dat iedereen dus toegang moet hebben tot voldoende schone en betaalbare energie. Maar ook dat we onze massale overconsumptie en energieverstopping moeten indijken.

In het rapport dat Friends of the Earth publiceerde eind 2009 zien we dat we kernenergie niet meer nodig hebben als we enerzijds een goede basis hebben door toegenomen energie-efficiëntie en verminderde energieverstopping, en daarnaast investeren in democratisch gecontroleerde hernieuwbare energieprojecten. In het rapport wordt aangetoond dat broeikasgassen in Europa op deze wijze kunnen gereduceerd worden met 40% tegen 2020 en met bijna 100% tegen 2050.

We zagen in Duitsland hoe de massieve druk vanuit het publiek, via Friends of the Earth Duitsland en andere organisaties, geleid heeft tot de beslissing om kernenergie af te bouwen. Na Duitsland wordt ook Italië kernvrij. De bevolking drukte zich

tijdens het weekend van 11 juni via een referendum duidelijk uit tegen kernenergie. Als we dergelijke overwinningen willen zien in heel de wereld, en de energiemultinationals willen tegenhouden om dergelijke beslissingen ongedaan te maken, of om fossiele brandstoffen via de achterdeur binnen te laten, moeten we een sterke beweging opbouwen die klaar is om op straat te komen en concrete alternatieven uitbouwt.

Foto: Guido Verlinden

Foto: Guido Verlinden

Demonstratie antikernenergie 24 april 2011

Nucleaire energie en GGO's vergeleken

		
Wordt gepromoot als een oplossing voor de klimaatcrisis door machtige industrieën, terwijl de echte klimaatvoordelen van de technologie onbewezen of marginaal blijven	Ja	Ja
Risico's voor gezondheid en het milieu	Ja	Ja
Impact op toekomstige generaties	Ja	Ja
Negatieve impact in ontwikkelingslanden, in het bijzonder op inheemse volkeren	Ja	Ja
Ondemocratisch en sterk gecentraliseerde vorm van productie	Ja	Ja
Verhindert echte oplossingen	Ja	Ja

Twintig jaar Friends of the Earth Vlaanderen en Brussel, een terugblik

David Heller, Famke Vekeman, Lieve De Kinder en Willem Van den Panhuysen

Foto: FoE

Voettocht 1996, aan de Tsjernobyl reactor.

20 jaar geleden werd 'Voor Moeder Aarde' opgericht in de Oost-Vlaamse stad Gent, met als doel het organiseren van de Walk Across America for Mother Earth (Voettocht door Amerika voor Moeder Aarde) in 1992. Met deze voettocht wilden we de aandacht richten op vijfhonderd jaar onderdrukking en uitbuiting van de inheemse bevolking en wilden we hen steunen bij het opkomen voor hun rechten. Deze negen maanden durende voettocht van New York naar Nevada eindigde in een gezamenlijke actie met andere vredes-, milieu- en mensenrechtenorganisaties en inheemse gemeenschappen, aan de VS testplaats voor kernwapens in Nevada. Het massaal protest boekte resultaat: in oktober 1992 stelde president Bush (sr) een moratorium in op kernproeven. Tijdens de (voorbereiding van de) voettocht waren we ook getuige van de nefaste gevolgen van uraniumontginning op het grondgebied van de inheemse bevolking en vernamen we dat er plannen waren om er radioactief afval te bergen.

Gedurende de volgende vijf jaar organiseerden we kortere, antinucleaire voettochten in België en in 1995 de 'Walk across Europe for a Nuclear Free World' (Voettocht door Europa voor een kernvrije wereld). Deze tocht ging van Brussel over Parijs en Londen naar Moskou met de oproep om een einde te maken aan het testen van kernwapens en hen onwettig te verklaren, kernenergie af te bouwen en om de noodzaak en de mogelijkheden van energiebesparing en hernieuwbare energie onder de aandacht te brengen.

15 jaar geleden vond de 'Walk for a Nuclear Free Future' (Voettocht voor een kernvrije toekomst) plaats: een groep van tachtig mensen stapte door de verlaten en onbewoonde post-Tsjernobyl gebieden, ter herdenking van de tiende verjaardag van de nucleaire ramp. Op 26 april werden de spoorweg en de belangrijkste toegangsweg naar de nog steeds in werking zijnde Tsjernobyl kerncentrale geblokkeerd. Gelijktijdig vonden acties plaats aan kerncentrales in België, Nederland en Slowakije.

In 1997 organiseerden we de Uraniumtoer, waar vertegenwoordigers van inheemse volken uit alle werelddelen op verschillende plaatsen in Europa kwamen getuigen over de nefaste gevolgen van uraniumontginning op hun grondgebied. We maakten hierover een tentoonstelling, die ook in het Europese parlement te bezichtigen was.

Voor Moeder Aarde was de drijvende kracht achter de oprichting in 1999 van het Gents Ecologisch Centrum.

10 jaar geleden werkten we samen met Vredesactie aan de Bomspottingcampagne, met als doel kernwapens de wereld uit te helpen, te beginnen met de kernwapens op de militaire basis in Kleine Brogel in Limburg. In de Bomspotting III actie, in 2001, bezetten achthonderdvijftig mensen de basis, waardoor het thema stevig in de media en op de politieke agenda kwam.

In 2002 ontstond uit de contacten van de werkgroep inheemse volkeren de International Coalition to Ban Uranium Weapons (Internationale Coalitie voor een Verbod op Uraniumwapens). 'Uraniumwapens' staat voor pantserplaten of inerte antitankmunitie die verarmd uranium bevatten. In februari 2004 was de werkgroep 'Verarmd Uranium' van Voor Moeder Aarde medeoprichter van de Belgische Coalitie 'Stop uraniumwapens!' Het intensieve lobbywerk van deze werkgroep en coalitie resulteerde in 2007 in de unanieme goedkeuring van de Belgische wet die de productie, het gebruik en de doorvoer van uraniumwapens verbiedt. In 2011 volgde Costa Rica als tweede land in de wereld met een verbod op uraniumwapens. Met de komst van George W. Bush en de start van de oorlog in Afghanistan in 2003, namen we een centrale plaats in in de Belgische en internationale bewegingen tegen de oorlog.

5 jaar geleden werd Voor Moeder Aarde een erkend lid van Friends of the Earth International – wereldwijd de grootste milieubeweging. Zoals alle leden van deze federatie functioneren we verder als een onafhankelijke en autonome organisatie. We veranderden ook onze naam naar 'Friends of the Earth', om onze banden met deze federatie duidelijk te maken. De laatste vijf jaar namen we deel aan vele campagnes met andere Friends of the Earth groepen, zoals de 'Big Ask'-campagne, waarin we ijveren voor een nationale klimaatwet, en ons werk op het gebied van klimaat en sociale rechtvaardigheid.

Steun voor autonome gemeenschappen in Oaxaca, Mexico

Filip De Bodt

Debatavond in Lekker Ge, door Friends of the Earth, vzw 't Uilekot en Climaxi, met een delegatie uit Mexico en India, 26 mei 2011.

Anno 2011

maakt Friends of the Earth deel uit van Climaxi, een beweging voor een sociale en solidaire aanpak van de klimaatverandering. Met Climaxi organiseerden we begin dit jaar een tournee rond de film 'Duurzaam op papier', een kritische documentaire over het FSC-label voor hout en papier. Climaxi trekt ook de beweging tegen kernenergie en lag mee aan de basis van de betoging tegen kernenergie op 24 april. Climaxi start ook een werking rond energie-armoede. Terwijl Electrabel gigantische winsten boekt, op basis van afgeschreven kerncentrales, staan méér dan honderdduizend gezinnen op de zwarte lijsten van de energieleveranciers.

In samenwerking met het Amsab (Instituut voor Sociale Geschiedenis) organiseren we een tentoonstelling over ons twintigjarig bestaan. De opening is gepland op donderdag 22 september.

Op zaterdag 8 oktober organiseren we ook een feest bij De Vize Gasten te Gent.

Meer info: www.motherearth.org

Op maandag 26 mei organiseerde Friends of the Earth samen met vzw 't Uilekot en Climaxi een debatavond met een delegatie uit Mexico en India. Via het **Fair Move** project (o.a. rond het FSC-label) hebben we een partner in Finland, Uusi Tuuli, die een tournee organiseerde met internationale delegaties rond autonome gemeenschappen en eerlijke handel.

De Mexicaanse delegatie komt uit **Oaxaca**, een buurstaat van Chiapas, in het Zuiden van het land. Binnen die regio woont de **Triqui-gemeenschap**, met een paar tienduizenden mensen opgedeeld in een dertigtal gemeenten.

In het Triqui-territorium zitten behoorlijk wat mineralen in de grond én de streek is zeer vruchtbaar op landbouwgebied. De Mexicaanse grondwet en de lokale wetten voorzien autonomie voor inheemse bevolkingsgroepen, maar in de feiten wordt die autonomie niet gegund. Omdat leger en politie moeilijk strijdig met de grondwet kunnen optreden, zet men dan maar paramilitairen in.

In 2006 riepen de Triqui in San Juan Copala tijdens de protesten tegen gouverneur Ulises Ruiz de 'autonome gemeente San Juan Copala' uit. Ruiz wordt beschuldigd van het organiseren van doodseskaders in de Triqui-regio. In 2008 werden twee journalistes van een Triqui-radiostation door een gewapende groepering, waarschijnlijk gelieerd aan de staatsoverheid, vermoord.

Op 27 april 2010 viel de paramilitaire organisatie **UBISORT** in Oaxaca (Triqui) een humanitair konvooi aan. Dit konvooi bracht medicijnen en voeding naar de autonome gemeente San Juan De Coppola. Tijdens de overval werden Bety (verantwoordelijk voor de lokale NGO Cactus)

en Jiry (Fins waarnemer voor Uusi Tuuli) lafhartig neergeschoten. De Belg Martin Sautan werd een tijdje vermist.

Een jaar later werd Rufino Juarez Hernandez, leider van het paramilitaire UBISORT aangehouden, op verdenking van een aantal misdaden in de regio. De internationale gemeenschap vraagt het gerecht van de Mexicaanse deelstaat Oaxaca om ook het onderzoek naar de aanslag, waar UBISORT volgens tientallen getuigen achter zat, grondig en performant te onderzoeken.

Volgens heel wat waarnemers in de regio werd UBISORT onder impuls van de PRI-partij opgericht om de indianengemeenschap te verdelen en Copala te isoleren. UBISORT presenteert zich dan ook als 'inheemse organisatie'.

Ondertussen werden om en rond de stad Copala vijftientig mensen vermoord en/of gemarteld. Op een jaar tijd werden honderden Triqui-mensen in de omgeving van de stad weggestuurd, om een soort van isolerende blokkade tegen de stad te kunnen organiseren met een gordel van 'gezuiverd' gebied.

De Triqui-gemeenschap organiseert samen met anderen (o.m. de Zapatisten uit Chiapas) een mars naar Mexico City om te protesteren tegen het geweld in de deelstaat en druk uit te oefenen op het lopende onderzoek naar de paramilitaire chef van UBISORT. Ze eisen een grondig en performant onderzoek, dat handelt over alle door UBISORT gepleegde moorden.

Climaxi, vzw 't Uilekot, Uusi Tuuli én Friends of the Earth ondersteunen deze eisen via een internationale petitie. www.uilekot.org/petities/index.php?petition=3

Genetisch gemanipuleerde gewassen: een ruimere kijk

Foto: Geert Lenssens (De Wereld Morgen)

Geweldloze directe actie aan het GGO proefveld, 29 mei 2011.

Famke Vekeman en Lieve De Kinder

Voorstanders van genetisch gemanipuleerde gewassen prijzen de technologie aan als een zegen en beloftevol voor het vinden van oplossingen voor een aantal problemen: een grotere opbrengst, minder gebruik van pesticiden, de honger uit de wereld helpen, gewassen kweken die meer droogtebestand zijn in het kader van het wijzigende klimaat, vermindering van broeikasuitstoot door no till-methodes (niet ploegen)...¹

Wat er niet bij verteld wordt, is dat de meeste beloften niet gerealiseerd worden. Terwijl vele van de door bezorgde wetenschappers gevreesde negatieve effecten in verband met bioveiligheid, zich wel voordoen. Wat betreft het proefveld in Wetteren, was het advies van de bioveiligheidsraad niet unaniem. De toestemming werd maar gegeven onder bepaalde voorwaarden. De tegenstemmende experts konden de veldproef niet goedkeuren wegens besmettingsgevaar voor de omgeving (er staan bijenkasten in de omgeving van het veld). Wegens het gebruik van antibioticaresistente genen die volgens EU-wetgeving niet meer gebruikt mogen worden omwille van de risico's voor mens en milieu. En wegens het niet voorzien van een test die de veiligheid en de risico's controleert.

Ggo's staan vandaag niet los van een systeem waar enkele grote bedrijven een enorme macht hebben over zaden en voedingsstoffen, en die boeren in hun greep houden. De VS hebben Europa onder druk gezet om ggo's toe te laten (uitgelekt via

WikiLeaks). Verder is het ook zo dat veel van de problemen waarvoor ggo's de oplossing zouden moeten bieden, nu net voortkomen uit hetzelfde grootschalige landbouwmodel met monoculturen. Dit landbouwmodel heeft de bodem uitgeput. Erosie en droogte veroorzaakt. Het aantal soorten en hun weerbaarheid tegen ziekten en plagen enorm ingeperkt. De samenstelling op gebied van nuttige voedingsstoffen van de gewassen verarmd.

Daarnaast staat dat een veelheid van agro-ecologische systemen, die al met succes werden toegepast in concrete situaties, met respect voor het sociale weefsel, aangepast of aanpasbaar aan lokale situaties van bodem en klimaat, hun waarde hebben bewezen. Op het gebied van verhoogde afweer tegen plagen. Soms met hogere opbrengsten dan gangbare landbouw en zeker gg-landbouw. Met minder of geen nood aan pesticiden. Deze agro-ecologische systemen zijn bovendien veel veiliger en garanderen een veel betere toekomst voor de voedselzekerheid. Het gaat bijvoorbeeld om vormen van biolandbouw, mengculturen, agroforestry, permacultuur, no till-methodes (hiervoor heb je geen ggo's nodig), ... Ze putten de bodem niet uit, integendeel, ze verzorgen het bodemleven, en gaan uitdroging tegen. Het lokale eco- en sociale systeem wordt maximaal gerespecteerd en bevorderd. Vergelijk dit met grootschalige monoculturen die zowel het eco- als het sociale weefsel eerst vernietigen, en waarbij daarna de grondstoffen en voedingsstoffen heel de wereld rondreizen. Met alle gevolgen voor energieverbruik en CO₂-uitstoot. Trouwens, de honger in de wereld is geen kwestie van te weinig voedsel, maar van eerlijke verdeling.

Er worden veel te weinig middelen beschikbaar gesteld voor het verdiepen en uitwisselen van de kennis over succesvolle agro-ecologische systemen en het ondersteunen ervan. Fondsen voor onderzoek rond ggo's komen grotendeels van bedrijven. Voor initiatieven die op kritische wijze de impact van technologische ontwikkelingen in een ruimer maatschappelijk en ecologisch perspectief onderzoeken zijn er weinig of geen middelen beschikbaar.

Als voorbeeld van schadelijke effecten op mens en milieu van ggo's vermelden we het recente onderzoeksrapport "GM SOY Sustainable? Responsible?" door Michael Antoniou, e.a. uit 2010². Het rapport concludeert dat het telen van RoundupReady gg-soja met grote hoeveelheden Roundup, beide van Monsanto, in Noord en Zuid Amerika de gezondheid van mensen en dieren aantast, het herbicidegebruik verhoogt en onkruid tegen het middel resistent maakt. Hierdoor ontstaat superonkruid zodat opnieuw meer en sterkere herbiciden moeten gebruikt worden. Dit alles brengt mee dat de uiteindelijke CO₂-uitstoot van deze gg-teelten hoger is dan bij de gangbare teelten. De veiligheid van gg-producten werd nooit bewezen, er werd immers besloten, dat ze 'substantieel equivalent' zijn met niet gg-producten, en dus niet apart hoeven te worden getest. Dit is een politieke beslissing die op geen enkele wetenschappelijke basis steunt. In de wetenschap is het begrip 'substantieel equivalent' zelfs niet gedefinieerd.

² www.wereld.be/soja-themas-71/1209-wetenschappers-ggo-sojateelt-schaadt-mens-en-milieu

¹ www.foeeurope.org/GMOs/documents/foee%20gm%20crops%20briefing.pdf

Campagne voor een verbod op uraniumwapens

Doorvoer van uraniumwapens in nevelen gehuld

Willem Van den Panhuysen

In het vorige nummer van het Bulletin meldden we dat Belgische diplomaten in 2007 de VS-regering hadden gerustgesteld dat doorvoer van wapens met verarmd uranium (DU, *depleted uranium*), ondanks een Belgisch verbod op doorvoer, toch kan plaatsvinden. Dit was voor de FoE-werkgroep rond DU aanleiding tot het doorspelen van enkele vragen aan parlementairen. Kamerlid **Dirk Van der Maelen** (sp.a) vroeg aan minister van buitenlandse zaken Steven Vanackere (CD&V) of er sinds de inwerkingtreding van de Belgische wet tegen uraniumwapens (21 juni 2009) doorvoer heeft plaatsgevonden via de Belgische lucht- en zeehavens. Het antwoord van de minister blonk uit in vaagheid. Zo stelt Vanackere dat zijn “*administratie niet beschikt over gegevens betreffende doorvoer van uraniumwapens*” omdat (a) “*de van kracht zijnde federale wapenwet de toekenning van vergunningen voor verboden wapens niet toestaat*”, en (b) “*de algemene*

douaneregelgeving over de in-, uit- en doorvoer een vrijstelling van vergunning voorziet voor transporten van de strijdkrachten van NAVO-partners op basis van een attest verstrekt door het defensie ministerie van het land van vertrek”. Omdat de minister niet aangeeft op welke periode zijn antwoord (a) slaat en omdat hij niets zegt over de aflevering en goedkeuring van die attesten (b), hebben de kamerleden **Wouter De Vriendt** (Groen!) en Dirk Van der Maelen bijkomende **parlementaire vragen** ingediend.

Zij stelden ook **vragen over het potentiële gebruik van uraniumwapens door de Westerse interventiemacht in Libië**. Omdat op 26 en 27 maart A10 vliegtuigen Libische grondposities aanvielen en U.S. Africa Command meldde dat een A10 kogels afvuurde, is het heel waarschijnlijk dat DU-munitie werd gebruikt. Een A10

Vuurden Amerikaanse A10 vliegtuigen ook kogels met verarmd uranium af in Libië?

wordt standaard geladen met een mengeling van DU en hoog explosieve kogels. De VS ontkende het gebruik van DU, maar een militaire woordvoester wenste het toekomstige gebruik van DU in Libië niet uit te sluiten. DU is een chemisch en stralingsactief afvalproduct van de kern-energiesector.

Bronnen

Vragen en antwoorden: www.dekamer.be
U.S. Africa Command: www.africom.mil/getArticle.asp?art=6347&lang=0
ICBUW: www.bandedpleteduranium.org/en/a/402.html
Miller, A.C.: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/9780470744307.gat136/abstract>

RTRS label voor soja is greenwashing!

Lieve De Kinder

Op woensdag 8 juni werden in Rotterdam de eerste certificaten voor ‘verantwoorde’ soja uitgereikt aan bedrijven als **Ahold** en **FrieslandCampina**. Dit label is een initiatief van het **Wereldnatuurfonds** en wordt op de markt gebracht door de **Round Table on Responsible Soy** (RTRS) (Ronde Tafel voor Verantwoorde Soja). We schreven al in het vorig nummer dat we met Friends of the Earth het protest hebben vervoegd met vele organisaties en burgers wereldwijd tegen dit label, dat pure greenwashing is. De voorwaarden van de RTRS zijn immers uiterst zwak, er mag met vliegtuigen gesproeid worden in de nabijheid van huizen en er mogen geen harde eisen gesteld worden om het pesticiden gebruik te verminderen. Ontbossing wordt onvoldoende tegengegaan. De bulk van de ‘verantwoorde’ soja zal gg-soja zijn. Het label biedt geen enkele oplossing voor de strijd om land tussen kleine boeren en de grote industrie. In Zuid-Amerika

wordt oerwoud gekapt voor de aanleg van sojaplantages, voor Europees veevoer. Die leidt tot desastreuze milieuvervuiling en gezondheidsproblemen van de lokale bevolking vanwege het overvloedige gebruik van bestrijdingsmiddelen. De grond wordt er uitgeput terwijl in Europa overbemesting en verzuring van de grond plaatsvinden. In echte duurzame landbouw echter worden kringlopen gesloten. Wat kan door in Europa zelf veevoedergewassen te telen, zodat de mest van de Europese veehouderij terecht komt op de akkers waarop de veevoedergewassen worden geteeld.

Het RTRS-label werd geïntroduceerd door *Schuttelaar en Partners*, die (toeval?) in 1996 in Nederland de Roundup Ready soja (RR-soja, bestand tegen onkruidverdelger Roundup, beide van Monsanto) binnenloodste. Het maandblad van Milieudefensie (FoE Nederland) berichtte in 1998 dat Monsanto het PR bedrijf Schuttelaar en Partners inhuurde om “geen slapende honden wakker

te maken” bij de introductie van RR-soja. Verschillende medewerkers van Schuttelaar en Partners erkenden later dat in de PR werd benadrukt dat gentechsoja milieuvriendelijker was, terwijl dit niet bewezen was.

Het nieuwe label wordt vooral gefinancierd door de Nederlandse overheid en het bedrijfsleven, er wordt immers jaarlijks negen miljoen ton soja ingevoerd in Nederland. In landen als Frankrijk, Zweden, Noorwegen en Duitsland ziet men een tegenovergestelde ontwikkeling; daar neemt de roep om ggo-vrije producten toe – bedrijven schakelen juist over op ggo-vrij veevoer voor de productie van vlees, eieren of zuivel. In ons land hebben het Waals en Brussels gewest zich ggo-vrij verklaard. De Vlaamse regering blijft ggo-onderzoek om economische redenen steunen. Er is alvast overleg voor verdere campagnes hieromtrent tussen Vlaamse en Nederlandse organisaties en waar beide FoE-groepen bij betrokken zijn.

Agenda 2011

> voor meest recente info, zie
www.moederaarde.be

zo 17 juli FoE op de Gentse Feesten
(bibliotheekstraat) focus GGO's

do 21 juli FoE op de Gentse Feesten
(bibliotheekstraat) focus kernenergie

za 6 augustus 19 uur, Hiroshima-
Nagasaki herdenking, Korenlei, Gent

Om geen nummer te moeten missen van het Friends of the Earth Bulletin: Word lid van Friends of the Earth. Alle info op p2.

do 22 september 19 uur, opening
tentoonstelling 20 jaar Friends of the Earth, Amsab-Instituut voor Sociale Geschiedenis, Bagattenstraat 17, Gent

za 8 oktober Feest Friends of the Earth,
bij De Vieze Gasten, Haspelstraat 31,
Gent, met etentje vooraf in Trafiek.
Kaarten via famke@motherearth.org

vr 4 november Actiedag voor een
wereld zonder wapens met verarmd
uranium. Info: willem@motherearth.org.

wo 8 november FoE, Climaxi, ACV op
het ecologisch filmfestival (GMF) in De
Centrale te Gent met "Duurzaam op
papier" + MO* debat

(Detail) Foto: Sergei Bykov

Bomspotting Kleine Brogel (2002). Foto
van Sergei Bykov op de tentoonstelling
20 jaar Friends of the Earth

Uitnodiging Hiroshimaherdenking: Kernwapens en kernenergie de wereld uit!

Andy Vermaut

Het kernongeval in Fukushima, vijftientig jaar na Tsjernobyl, toont nog eens overduidelijk aan dat de gevolgen van een ongeluk met kerncentrales niet te overzien zijn, met langdurige radioactieve straling, rampzalig voor mens en milieu.

De schaal van de verwoestingen met kernwapens, bewust ontwikkeld om te vernietigen, is nog vele keren groter. Op 6 augustus, 66 jaar na de atoombommen op Hiroshima en Nagasaki, herdenken we vanaf 19 uur aan de Korenlei in Gent de slachtoffers. We zullen 66 kleurrijke lampi-
onnen te water laten.

We ijveren ondertussen intensief verder voor een kernwapenvrije wereld. In het politieke discours vinden we hiervoor meer en meer voorstanders. Maar op het terrein beweegt er nog niet veel. Op Europese bodem liggen nog steeds een slordige tweehonderd Amerikaanse tactische kernwapens van het type B 61. Een relict van de Koude Oorlog en bedoeld om in Europa te worden gebruikt om een massale inval van het Warschaupact te stoppen. Ondertussen doen militaire planners deze wapens af als onbruikbaar, zelfs in de hoogste militaire rangen van de VS! Het politieke draagvlak om ze te verwijderen is groter dan ooit. Volgens een recent onderzoeksrapport van IKV/Pax Christi Nederland zou het merendeel van de NAVO-lidstaten (vierentwintig van de achtentwintig) de verwijdering van deze Amerikaanse kernwapens van Europees grondgebied niet verhinderen. De helft van de NAVO-lidstaten wil een verwijdering actief ondersteunen. Slechts

Hiroshimaherdenking 2009, Gent

drie NAVO-landen doen moeilijk: Frankrijk, Litouwen en Hongarije. De VS heeft in principe niet langer een probleem met de verwijdering van deze kernwapens uit Europa: de goede relaties met de VS kunnen dus door onze politice niet langer ingeroepen worden om geen verdere stappen te ondernemen. De herziening in 2011 van het NAVO-defensiebeleid is hét moment om nucleaire ontwapening op de agenda te plaatsen, inbegrepen de verwijdering van de Amerikaanse tactische kernwapens uit Europa. Mayors for Peace en de Belgische vredesbewegingen roepen onze politici alvast op om hier zo snel mogelijk werk van te maken, met als doel een kernwapenvrij Europa in 2011 en een verdrag dat naast de chemische en biologische, ook de atoomwapens verbiedt.

Teken de petitie op www.abolition2000.be.

Bron: Vredesoverleg Gent, VZW Vrede, Abolition 2000, Friends of the Earth Vlaanderen-Brussel, Pieter Teirlinck, Lene Jacobs, Michel Vanhoorne, Frank Bombeke, Andy Vermaut – Wil je als individu of organisatie dit initiatief (vredeswake) financieel steunen, kan dat op het rekeningnummer BE26 5230 8032 1129 van Vrede vzw.

Friends of the Earth coördineert dit jaar ook een **netwerkproject rond klimaat en sociale rechtvaardigheid** met 9 andere partners uit België, Spanje, Finland, Zweden, Denemarken, Duitsland en Frankrijk. Binnenkort gaat onze website online met meer info over de verschillende partners en het netwerk. Het netwerk heeft voornamelijk tot doel om een aantal lokale acties/thema's met mekaar te verbinden en daardoor sterker te maken. We willen

ook een gezamenlijke mobilisatie opzetten in Brussel tijdens de UNFCCC bijeenkomst in Durban, Zuid-Afrika, eind dit jaar als opvolger van Kopenhagen en Cancún.

Dit project is mogelijk dankzij de steun van het Youth in Action Programma.

"Youth in Action" Programma